

האמנם?

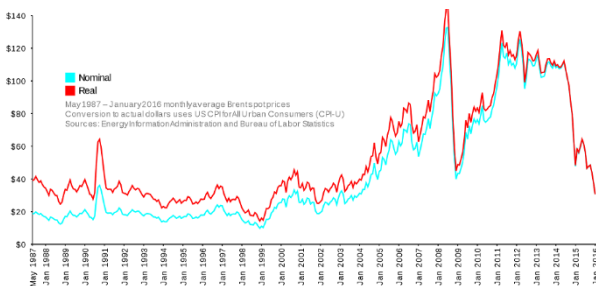

על BRENT, מחירי הגז, ומקבלי החלטות במדינת ישראל

נשמעות אולי פופוליסטיות אולם סופן להיחבט אל מול הקיר המשפטי.

מחירי חבית BRENT משנת 1987 ואילך. מתוך ויקיפדיה – reference

Andrew Inkpen, Michael H. Moffet. The Global Oil & Gas Industry. PennWell Corporation, Oklahoma, 2011. p. 372. ISBN 978-1-59370-239-7

סדר הדברים הוא שממשלת ישראל והחברות המפיקות הגיעו לשורה של הסכמות והבנות הידועות בשם "מתווה הגז".

זה כולל מצדו, מצד אחד, מתן פטור לחברות המפיקות מפעילותן הכובלת על פי חוק ההגבלים העסקיים, את נוסחת חישוב מחיר מכירת יחידת הגז לחברת החשמל, התיר לייצוא והסדר המיסוי, מצד שני החברות המפיקות

על פי ויקיפדיה חברת "של" נהגה לכנות את שדות הנפט אותם הפיקה על פי שמות ציפורים. אי לכך זכה אחד השדות לשם "Brent" על שם האווז – Brent Goose, ובשילוב האותיות של שכבות סוגי הדלק שהתגלו בשדה, Broom, עוד מספרת Rannoch, Etive, Ness and Tarbert (density) ויקיפדיה, כי דלק גולמי זה מאופיין בצפיפות נמוכה ובתכולת גופרית נמוכה יחסית – כ-0.37% ומחירו משמש כסטנדרט לקביעת מחיריהם של כ-2/3 מסוגי הדלק הגולמי בסחר העולמי. נכון לינואר 2015 מחיר חבית זו היה בשפל של כ-40\$ לעומת פיק של כ-110\$ שם ניצב מחיר החבית אך שנה קודם לכן- בינואר 2014.

מעקב טכני פשוט אחר התנהגות מחיר החבית בצירוף ראיית נולד בסיסית עם התקדמות הרגולציה העולמית בכל הקשור לשימוש בדלק דל גופרית היה מראה במפורש כי למחיר חבית זו צפויים ימים טובים וגבוהים. לכן נקל להבין את עמדתן של מפיקות הגז אשר הסכימו כי במסגרת "מתווה הגז" מחיר יחידת האנרגיה אותן ימכרו לחברת החשמל יהיה על פי נוסחה המבוססת על ההצמדה למחיר BRENT.

אכן השנים חלפו, מחיר אותה חבית שהיה בשפל עלה, וכך הגענו עד הלום כאשר חברת חשמל משלמת, על פי הפרסומים, מחיר גבוה של כ-6 דולר ליחידת גז טבעי, מה שמניע את גל ההתייקרויות הנוכחי. הקולות הנשמעים כעת "לפתוח את ההסכם" (בין חברת החשמל למפיקות הגז)

מכאן שכל קריאה ”לפתוח” את נוסחת החישוב- אינה אלא קריאה להפר את התחייבות המדינה כלפי חברות גז, מה שלכאורה עשוי להקנות להן עילה לתביעה כספית- אשר תשוב ותגולגל על האזרחים. אם מישהו חושב שהמדובר בעניין של מה בכך, לא נותר להזכיר אלא את מסכת הבורריות הבינלאומיות בהן מסובכת מדינת ישראל כלפי לא אחרת מאשר חברת הדלק הלאומית האיראנית (NIOC).

על פי פסקי דין שוויצרים שפורסמו בעניין ושאותם סקרנו בהרחבה בעבר, על פי פסק בוררות אחד ישראל נמצאה מחויבת לשלם 1.2 מיליארד דולר כערכם נכון לשנת 2015 בצירוף הפרשי הצמדה וריבית, ובהליך בוררות נוסף שעדיין מתנהל ככל הנראה, ישראל ניצבת בפני תביעה לתשלום 800 מיליון דולר כערכם משנת 1994.

בחזרה לעניינה של חברת החשמל, הרי שלמרבית האבסורד נראה כי לא זו בלבד שהיא משלמת תעריף גבוה עבור יחידות הגז הטבעי אותן היא רוכשת, אלא שהיא רוכשת אותן בעודף. שכן לא פחות מאשר בחודש נובמבר זה, אישר מנהל רשות הגז הטבעי במשרד האנרגיה לחברת החשמל ”למכור ולשווק עודפי גז טבעי הנובעים מכך שצריכתה העצמית נמוכה מזו שנחשבה באופן סביר כדרושה לצורך פעילות הייצור שלה ולצרכיה הטבעיים”.

כלומר אחרי מילים אלו מסתתרת כלל הנראה העובדה הפשוטה כי ”מישהו” לא חישב כראוי את כמות הגז (היקר) לו זקוקה חברת החשמל וזו ככל הנראה מחויבת על פי ההסכם עם מפיקות הגז ברכישת כמות מסוימת – שהיא עודפת. וכך ”תקועה” ככל הנראה חברת החשמל עם עודפי גז יקר אותו היא רכשה ורוכשת- ומכאן פנייתה לאשר לה את מכירתם.

ההתנהלות, שלא לומר הבדיחה, במקרה הזה, היא כמובן על חשבוננו.

*** הכותב הוא מנהל מחלקת ספנות במשרד הריס ושות'**
*** תוכן הכתבה כללי ואינו מהווה חוות דעת משפטית**

מחויבות על פי ההסדר לוותר על אחזקות במאגרים ”כריש” ו- ”תנין” אותן עליהן למכור לצד שלישי, וכן להמשיך ולפתח את המאגרים על מאות המיליונים אותם הם נדרשות להוסיף ולהשקיע לצורך כך.

חוקיות ותוקף ”מתווה הגז” (שהוא לכאורה החלטת ממשלה ”בלבד”) נדונה באופן מעמיק ונרחב בבג”צ 4374/15 התנועה למען איכות השלטון ואח’ נגד ראש ממשלת ישראל ואח’. אולם במסגרת בג”צ זה הנושא האחד והיחיד בו מצא בית המשפט העליון כנכון להתערב הוא לעניין אי כבילת שיקול דעתן של הממשלה והכנסת ל- 10 השנים הבאות (”פסקת היציבות”)- מה שהוסדר בהחלטת ממשלה נוספת לעניין זה בשנת 2016.

משעלה נושא נוסחת התמחור הנ”ל לדיון, התריעו כבר אז העותרות כי עצם הצמדת מחירי הגז הטבעי למחיר חבית Brent קושרת מין שאינו במינו (גז טבעי מזה ודלק גולמי מזה) וכי לנוכח העובדה כי מחירי החבית היו (אז) בשפל, הרי שמחיר הגז צפוי לעלות, כאשר כבר אז, נכון לאותה עת היה מחיר יחידת הגז מעל למחירי השוק. עוד ראוי להביא את עמדתה של אורית פרקש- הכהן, יו”ר רשות החשמל אשר טענה במכתב מיום 15.12.04 כי במקום נוסחת ההצמדה הנ”ל יש להנהיג פיקוח מחירים ובו מחיר מכירה מירבי, אולם המלצותיה אלו נדחו וזמן קצר לאחר מכן סיימה את תפקידה. אולם עמדת המדינה הייתה שיש להימנע מפיקוח על דרך קביעת מחיר מירבי, ובמצב דברים זה בו יש דעות כלכליות לכאן ולכאן, בג”צ החליט כי אין הוא מתערב בשיקול דעתה של ממשלת ישראל.

רק על מנת לסבר את האוזן, הרי נכון להיום חוזים עתידיים על חבית Brent לפברואר 2019 נוקבים במחיר של \$54 לחבית- עלייה של כ- 30% ממחיר החבית נכון לינואר 2015.

הדיון המעמיק בבג”צ מיצב את מעמדו של ”מתווה הגז” כ”חזזה רגולטורית”- כזה הכולל התחייבות מטעם מדינת ישראל מצד אחד והסתמכות של חברות הגז מצד שני.